

- ОВАЈ КОДЕКС ЈЕ СКУП ПРАВИЛА КОЈА РЕГУЛИШУ ПОНАШАЊЕ ПЛАНИНАРА, ЊИХОВЕ ОБАВЕЗЕ И МЕЋУСОБНЕ ОДНОСЕ.
- СВАКИ ПЛАНИНАР ЧЛАН ПЕК "ГОРА" КРАГУЈЕВАЦ ОБАВЕЗУЈЕ СЕ ДА СВОЈЕ ПОНАШАЊЕ ПОДРЕДИ ОВОМ КОДЕКСУ.

ЧЛАНОВИ КЛУБА, ЊИХОВА ПРАВА И ОБАВЕЗЕ

Чланови Клуба су удружени спортисти и друга лица која на задовољавајући начин могу да извршавају задатке и остварују циљеве који проистичу из Статута Клуба.

Чланови Клуба се деле на: редовне, почасне и помажуће (Члан 16. Статута).

Чланом Клуба се постаје добровољним учлањењем, а доказује се чланском књижицом и маркицом Планинарског савеза Србије за текућу годину.

Осим чланства у матичном Клубу, може се остварити и двојно, а највише тројно, чланство у другим клубовима у истом или другом месту, с тим што се то посебно евидентира. Припадност матичном Клубу је основ за изборне функције у њему, као и за учешће у такмичарским активностима (Члан 15. Статута).

У оквиру Клуба чланови покрећу и разматрају сва питања из делатности Клуба у циљу унапређења планинарског спорта. Органима Клуба непосредно дају предлоге, сугестије и мишљења ради доношења одговарајућих одлука, закључака и сл.

У оквиру тога они:

- иницирају, предлажу и одлучују о најприкладнијим облицима организовања и рада у Клубу;
- користе стручну помоћ и услуге које врши Клуб;
- бирају своје представнике у руководећим органима Клуба и другим организационим телима;
- уредно плаћају чланарину и обезбеђују услове за ефикасан рад Клуба;
- учествују у обезбеђењу средстава за реализацију плана рада Клуба;
- извршавају пуноважно донете одлуке органа Клуба;
- у међусобним односима негују и поштују спортски морал и спортски дух;
- међусобно сарађују ради остваривања циљева и задатака утврђених статутом и другим актима Клуба, као и одлукама органа Клуба;
- чувају спортски и друштвени углед Клуба;
- у границама својих могућности доприносе популаризацији Клуба.

ОДНОСИ МЕЂУ ПЛАНИНАРИМА

У ПЕК "ГОРА" Крагујевац, а посебно за време боравка у планини, односи међу планинарима заснивају се на потпуној међусобној равноправности.

Нespoјива је са планинарском делатношћу било каква социјална, национална, верска, политичка или било која друга дискриминација.

У животу планинара постоје одређена правила понашања у разним ситуацијама, која налажу следеће:

- при прелазу преко опасних места, снега, усека и сл. спретнији и јачи уступају слабијима лакши и безбеднији положај;
- у заједничким акцијама при успонима, спасавању, преношењу терета и сл. млађи и јачи треба да буду најактивнији;
- приликом превоза, предаха, одмора или ноћења слабијим и старијим се, по правилу, уступају боља места;

- при кретању у групи и колони планинар који води колону мора прилагођавати темпо кретања могућностима најслабијег, а њему такође прилагодити време и место одмора;
- није дозвољено својевољно, а поготово ненајављено, кретање неком другом стазом.

НЕКОЛИКО САВЕТА О БЕЗБЕДНОСТИ

- упознај опасности у планини да би могао да им се супротставиш;
- на опасне и дуге стазе, нарочито у ненасељеним или непознатим пределима, никада не иди сам;
- оспособи се да помогнеш свом партнеру и самом себи, јер у планини можеш бити далеко од сваке друге помоћи;
- указати помоћ повређеном у планини је најплеменитија обавеза сваког планинара;
- пре похода упознај се са информацијама о терену, проучи карту, распитај се за евентуална опасна места;
- не полази на походе којима ниси дорастао искуством, кондицијом или за које ниси опремљен;
- не иди у високе планине без резервне одеће, воде, хране, бусоле, топографске карте, шибице, батеријске лампе;
- у магли, по невремену и дубоком снегу не дозволи раздвајање групе и помози слабијим;
- повређеног или изнемоглог никада не остављај самог;
- завој и фластер за заштиту рана, огреботина или жуљева треба увек носити у ранцу;
- у случају сумњивог времена не иди на непознат терен, а у магли одржавај правац помоћу бусоле;
- ако те ухвати невреме крећи се у групи, одржавај правац, не жури и не подлежи паници;
- уколико си залутао потражи заклон од ветра, покушај да изградиш склониште, загревај се и не заборави храну;
- ако мораш преноћити на терену скини мокро одећу и обуци суву;
- зими на опасним гребенима избегавај ивице и чувај се "снежних стреха", а ако је магла крећи се завезан за уже;
- у случају несреће обавести Горску службу спасавања или Полицију;
- пожељно је кретати се маркираним стазама, а уколико маркирање није извршено, онда групу треба да воде искусни планинари.

ОПАСНОСТИ У ПЛАНИНИ

Планина, ма колико била лепа и привлачна, може бити и опасна. Ово нарочито важи за високе и стеновите планине.

Опасности које вребају у планини произлазе првенствено из њихове конфигурације, састава тла, временских околности и др., али узрочници такође могу бити и сами посетиоци. Зато их можемо поделити на објективне и субјективне опасности.

Објективне опасности

Објективне опасности тешко је предвидети. У њих убрајамо, нпр., одроне стена, временске непогоде, удар грома, бујице, влажност стена, снег, маглу, лавине, животиње (змије и др.), ултра - љубичасте зраке, итд.

Планинари се најчешће срећу са невременом у планинама. Вероватно да психички најнепријатније делују грмљавина и стрепња од удара грома. С тога се у случају грмљавинске непогоде препоручује:

- спустити се у ниже пределе планине;
- избегавати врхове, гребене и превоје;
- не ходати у згуснутој колони;
- на равницама избегавати усамљено дрвеће;
- прекинути кретање по планинским стазама осигураним челичним сајлама и клиновима;
- искључити мобилне телефоне;
- одстранити из пртљага евентуалне масивне и зашиљене металне предмете.

Највећи број повреда у планинама настаје услед проклизавања обуће, нарочито на стеновитој подлози. Ово је посебно изражено ако је тло влажно услед кише или снега. Међутим, клизања се догађају и на потпуно сувој стрмој подлози. Зато планинари морају посебну пажњу да обрате на следеће:

- обућа не сме бити са глатком доњом површином;
- при куповини обуће настојати да се одабере она код које ће доњи делови бити израђени од материјала који добро пријања на подлогу (тврда гума и сл.), и имају изражене шаре ("крампоне");
- на клизавој површини мора се ходати спорије и са краћим корацима, уз појачану обазривост;
- при прелазу преко стрмих површина прекривених снегом (не само зими, него и лети на високим планинама), пожељно је користити штап, а при томе обућу треба утискивати у снег што дубље при сваком успореном кораку;
- посебна обазривост је потребна при прелазу потока и речица "с камена на камен" - како због влажности, тако и нестабилности камења, као и при преласку преко узаних брвана и сл.

Субјективне опасности

Субјективне опасности долазе од самог планинара. Ово је повезано, како са неискуством, тако и са његовим психофизичким својствима, недисциплином, погрешном проценом, нездравом амбицијом... Зато се за обогаћивање сопственог знања о планинама мора користити и искуство других, литература и остале информације,

На почетку планинарске активности треба се задовољити лакшим успонима.

Најчешће тешкоће са којима се сусрећу планинари почетници су: прејак замор, честа посртања и падови, страх од висине на опасним прелазима, зујање у ушима на већим висинама уз евентуалну појаву тзв. "планинске болести" (која се огледа у осећају мучнине, појави малодушности и сл., али која после краћег одмора нестаје) и др.

При преласку опасних места, нпр. уском стазом усеченом у високу и стрму стену, не би требало скретати поглед ка стрмини (како не би дошло до губљења равнотеже услед неповољног психолошког ефекта).

Не сме се ничим свесно проузроковати котрљање камења на низбрдицама - и најмањи камен може тешко повредити сваког ко му се нађе на путу, а може лако проузроковати и ланчано котрљање другог камења, чиме се опасност још додатно повећава.

Придржавање за крхке гране, бусење траве, недовољно стабилно камење и др. најбоље је избегавати, а ако му се понекад, ипак, мора прибећи, онда то треба чинити са посебном обазривошћу и уз поуздану процену да неће доћи до тежих падова и повреда (увежбаним коришћењем спретних енергичних замаха тела, тј. инерције, може се знатно смањити сила потребна за придржавање).

Олако непридржавање маркираних стаза (или губљење маркација услед непажње, магле, невремена, мрака и др.) може проузроковати значајно скретање са основног правца са веома озбиљним последицама. Зато је боље изгубити нешто више времена у проналажењу изгубљене маркације него ићи насумице по сваку цену. При овоме треба имати у виду да, нпр., магла у планини може трајати данима.

НОЋЕЊЕ У ПЛАНИНИ

Приликом боравка у планини нисмо увек у могућности да преноћимо у планинарским домовима. Њих некада нема у близини, а карактер и брзину кретања условљавају тежина успона (висинска разлика, дужина стазе и др.), временске прилике и кондиција планинара. При ноћењу ван планинарског дома долазе до изражаја организација и припрема похода (нпр., да ли су понети шатори, вреће за спавање и др.). Ако се не располаже шаторима, мора се на терену пронаћи, односно импровизовати, одговарајући заклон од хладноће, кише, ветра...

Планинар пре поласка на пут мора предвидети сву опрему у складу са годишњим добом и временским условима, укључујући и ону која се односи на предвиђено ноћење у природи.

ЧУВАЊЕ ПРИРОДНЕ СРЕДИНЕ

Планинари се морају са посебном пажњом односити према читавом природном амбијенту у којем се крећу, настојећи да се он ничим присилно не измени, односно оштети.

У том смислу посебан значај има следеће:

- начелно узето, у планини се не сме ложити ватра; изузетак су ситуације када се у планини логорује, припрема храна и сл., али се и тада ватра сме ложити само на пажљиво одабраном месту, удаљеном од шибља или суве траве и уз непрекидно надгледање; мора се имати у виду да при томе посебну опасност представља јачи ветар; ватра се мора угасити после коришћења са посебном пажњом, како се њени остаци не би накнадно проширили и изазвали пожар, који у планини може изазвати катастрофу великих размера;
- сличну опасност представља несмотрено бацање шибица или опушака од цигарета;
- никакви отпаци, као што су остаци хране, амбалажа (лимене конзерве, пластичне и друге кесе), хартија, итд. не смеју се остављати и разбацити по планини, већ се морају вратити у ранац и одстранити по повратку;
- биљке се не смеју оштећивати ни на који начин (нпр., урезивањем порука, имена, година,... на стаблима, ломљењем грана, скидањем гнезда птица и др.).

ДОДАТАК УЗ КОДЕКС

ПОДСЕТНИК НА ШИРИ СМИСАО ПЛАНИНАРСКОГ СПОРТА

Планинарство се не исцрпљује у уже схваћеној физичкој спортој активности, усмереној искључиво ка досезању појединих планинских врхова. Бројни су и други аспекти планинарења који га неминовно прате, а представљају подлогу за развијање најплеменитијих карактерних, сазнајних и других позитивних особина личности. Међу њих свакако спадају: ментална снага, упорност, одсуство малодушности, ширење културолошких и општеобразовних хоризоната (кроз упознавање историјских и археолошких знаменитости - манастира, споменика и др., непосредно упознавање планинске флоре и фауне, као и геолошких, спелеолошких, хидролошких и других особености појединих предела), развијање сопствених естетских критеријума кроз доживљавање величанствених призора аутентичне природе, оспособљавање за успостављање блиских социјалних контаката (кроз дружење у природи, сусрете са становницима често забачених предела, бачија и др.).

Љубитељи уметничке или документарне фотографије у планини ће несумњиво добити посебну инспирацију за упражњавање свог хобија.

Претходним илустративним наводима се свакако не исцрпљују све могућности и утицаји које планинарска активност носи у себи.

На крају, нека буде наведена и чињеница, коју ће потврдити сваки искусан планинар - **да је планинарење спорт у којем дугорочно опстају само изразито позитивне личности.**

